

ZMIANY W USTAWIE O BIEGLYCH REWIDENTACH

Szanowna Pani Poseł/Szanowny Panie Pośle

W parlamencie trwają prace nad projektem ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych. To akt prawny o zasadniczym znaczeniu dla utrzymania porządku gospodarczego i stabilności finansów publicznych. Ostatnia wersja projektu, będąca efektem szerokich konsultacji społecznych, uwzględniła to, że zdecydowana większość firm audytorskich w Polsce to małe i średnie przedsiębiorstwa. Zmiany w polskiej ustawie są zgodne z intencją autorów europejskiej reformy rynku audytorskiego. Sprzyjają deregulacji, promują konkurencję, wzmacniają niezależność audytorów. W projekcie pojawiają się jednak wciąż zapisy, które budzą niepokój przedstawicieli profesji biegłych rewidentów i środowisk gospodarczych. Uważamy, że niektóre rozwiązania warto doprecyzować. W niniejszym piśmie prezentujemy najważniejsze uwagi samorządu. Do pisma załączamy propozycje konkretnych rozwiązań ustawowych.

SKRÓCENIE OKRESU ROTACJI BĘDZIE SPRZYJAŁO DALSZEJ KONCENTRACJI NA RYNKU AUDYTORSKIM, A RYNEK ZDOMINUJĄ NAJWIĘKSI, MIĘDZYNARODOWI GRACZE

Niepokojące jest, to że Komitet Stały Rady Ministrów dokonał w ostatnim momencie istotnej zmiany w projekcie ustawy i skrócił okres rotacji firm audytorskich z 10 lat do 5 lat. Zmiana ta jest tym bardziej zaskakująca z uwagi na to, że w toku procesu ponad rocznych konsultacji uzgodniono 10-letni okres rotacji. Nie przedstawiono też żadnych argumentów za zmianą. Tymczasem aż 23 kraje Unii Europejskiej wprowadziły okres rotacji na poziomie 10 lat i dłuższym (nawet do 24 lat). Kluczowe resorty regulacyjne w obszarze badań sprawozdań finansowych wskazały racjonalne argumenty na rzecz 10-letniego okresu rotacji. Dlaczego to takie ważne? **5-letni okres rotacji stawia mniejsze przedsiębiorstwa audytorskie, w zdecydowanej większości polskie, w istotnie gorszej sytuacji rynkowej.** Wprowadzenie 5-letniego okresu rotacji nie doprowadzi do zmniejszenia koncentracji dużych firm audytorskich na rynku, a taki był m.in. cel reformy. Warto zaznaczyć, iż dłuższa współpraca biegłego rewidenta z badaną jednostką pozwala na lepsze jej poznanie, rozpoznanie rodzajów ryzyka związanych z jej działalnością, a tym samym zwiększa bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Daje ona również mniejszym firmom audytorskim możliwość nabycia doświadczenia i wiedzy, a tym samym sprzyja ich rozwojowi. Dodatkowo 5-letni okres rotacji utrudni współpracę polskich audytorów z zagranicznymi. Zróznicowanie okresu rotacji wśród krajów członkowskich Unii Europejskiej skomplikuje organizację badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych działających w różnych krajach Unii Europejskiej. Ustanowienie w Polsce okresu rotacji znacznie odbiegającego od rozwiązań przyjętych przez regulatorów w pozostałych państwach członkowskich **zmniejszy konkurencyjność polskich przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych.** Stracą polscy przedsiębiorcy, a dominacja rynkowa największych międzynarodowych korporacji utrwali się.

Dlatego proponujemy pozostawienie przepisów krajowych w kształcie zaproponowanym w Rozporządzeniu Unii Europejskiej – 10-letni okres rotacji mogący ulec przedłużeniu przy spełnieniu określonych warunków (w tym badania wspólnego).

ZMIANY W USTAWIE O BIEGLYCH REWIDENTACH

UREGULOWANIE ZASAD BADANIA WSPÓLNEGO ZWIĘKSZY KONKURENCYJNOŚĆ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW AUDYTORSKICH

Prosimy także o ponowne rozważenie wprowadzenia do ustawy postulatów środowiska dotyczących badania wspólnego. Takie rozwiązanie ma szereg zalet:

- Wspiera rozwój małych i średnich polskich firm audytorskich. Mniejsze podmioty dopuszczone do badań większych i największych jednostek mają szansę na rozszerzenie kompetencji i zdobycie cennych doświadczeń zarezerwowanych do tej pory dla największych firm. Jako zachętę dla badanych przedsiębiorców postulujemy wydłużenie okresu zaangażowania firm do badania przy wprowadzeniu badania wspólnego.
- Umożliwia prowadzenie dużych badań przez dwie mniejsze firmy audytorskie. Będzie tym samym zachętą dla największych firm audytorskich do zaangażowania w badanie polskich przedsiębiorstw z sektora małych i średnich firm audytorskich, co sprzyja ich rozwojowi i poszerzaniu kompetencji.
- Daje dostęp badanej jednostce do wiedzy ekspertów dwóch różnych firm. Badanie wspólne, jako badanie sprawozdania finansowego przez dwie niezależne firmy audytorskie powołane w celu wydania jednej wspólnej opinii to w istocie podwójna weryfikacja, która z natury rzeczy przyczynia się do zwiększenia jakości badania.
- Zwiększa i wzmacnia niezależność biegłego rewidenta. W sektorze badań największych jednostek badanie wspólne to większa niezależność biegłego rewidenta, szczególnie w przypadku różnicy zdań z badaną jednostką. To również większa transparentność, wiarygodność i pewność wyniku badania dla odbiorców sprawozdań finansowych, szczególnie w przypadku jednostek zainteresowania publicznego, których upadek może mieć katastrofalne skutki dla całej gospodarki.

Przepisy unijne wprowadzają możliwość wydłużenia maksymalnego okresu zlecenia, przez co promują wyraźnie ten system jako sprzyjający podnoszeniu konkurencyjności rynku usług audytorskich. Wiele państw członkowskich skorzystało z zachęt stworzonych przez przepisy unijne. Należą do nich Szwecja, Hiszpania, Dania (wydłużenie maksymalnego okresu rotacji o 4 lata), Chorwacja (wydłużenie o 10 lat), a także Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy i Litwa (wydłużenie o 14 lat). Kraje te kierowały się chęcią zmniejszenia koncentracji rynku usług audytorskich oraz pobudzenia konkurencyjności i rozwoju mniejszych firm audytorskich w celu stworzenia bardziej regulowanego i otwartego rynku audytorskiego. Zwracamy uwagę, że aktualnie 29 firm wchodzących w skład indeksu WIG 30 jest audytowanych przez firmy z „wielkiej czwórki”.

ZMIANY W USTAWIE O BIEGŁYCH REWIDENTACH

KARA PIENIĘŻNA DLA BIEGŁEGO REWIDENTA W WYSOKOŚCI 250 TYSIĘCY ZŁ BĘDZIE BARIERĄ ROZWOJU BRANŻY

Ustalenie poziomu maksymalnej kary dyscyplinarnej na tak wysokim poziomie stanie się automatycznie jedną z największych barier rozwoju branży, która potrzebuje stałego dopływu młodych, zmotywowanych i zdolnych ludzi. Wykonywanie zawodu obarczonego tak wysokim ryzykiem finansowym nie będzie stanowić interesującej perspektywy dla kandydatów. W tym miejscu warto wskazać, że niektóre zawody zaufania publicznego zostały całkowicie zwolnione z pieniężnych kar dyscyplinarnych oraz ustawowych kar pieniężnych w związku z prowadzoną działalnością zawodową. Przykładem może być zawód doradcy podatkowego. Dlatego postulujemy obniżenie poziomu maksymalnej kary dla biegłych rewidentów do racjonalnego naszym zdaniem maksymalnego poziomu 100 tysięcy zł dla badań JZP oraz 50 tysięcy złotych dla badań nie-JZP. Proponujemy także wyznaczenie maksymalnej kary dla firmy audytorskiej na poziomie 10 proc. przychodów z tytułu rewizji finansowej, zgodnie z intencją unijnego ustawodawcy. Obecnie proponowany poziom kary nie koreluje w żadnym zakresie z przeciętnym, nawet rocznym poziomem wynagrodzenia biegłych rewidentów wykonujących zawód. Jest uznaniowy, krzywdzący dla branży i nie spełnia swojej roli prewencyjnej, a raczej zniechęca do podejmowania tej drogi kariery.

Już dzisiaj widzimy, że system restrykcji negatywnie wpływa na liczbę biegłych podejmujących się praktyki audytorskiej. W okresie ostatnich lat liczba biegłych rewidentów wykonujących zawód spadła o kilkaset osób, co stanowi ok. 6% populacji wszystkich naszych członków. Podkreślamy, że średni wiek osób wykonujących zawód jest bardzo wysoki i wynosi 56 lat (wiek emerytalny to 67 lat). Podniesienie kary do poziomu 250 tysięcy zł będzie barierą rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw audytorskich, a zatem da odwrotny efekt od celu reformy unijnej. Kara 100 i 50 tysięcy zł będzie miała charakter odstrasżający i nie należy się tego obawiać.

KARA PIENIĘŻNA DLA FIRMY AUDYTORSKIEJ W WYSOKOŚCI 10% WSZYSTKICH PRZYCHODÓW JEST NIEPROPORCJONALNA

Obecny kształt projektu przewiduje ustalenie wysokości kary za nieprawidłowe wykonywanie czynności rewizji finansowej od WSZYSTKICH przychodów firmy audytorskiej. Proponujemy powrót do obecnie funkcjonującej zasady wyznaczania kary w oparciu o przychody dotyczące usług rewizji finansowej podlegającej nadzorowi publicznemu. Taka była intencja unijnego ustawodawcy, któremu zależało na zwiększeniu jakości rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego – a więc usługi o kluczowym znaczeniu dla stabilności gospodarki.

ZMIANA NAZWY SAMORZĄDU NA POLSKĄ IZBĘ BIEGŁYCH REWIDENTÓW

Przy okazji prac nad nową ustawą o biegłych rewidentach i ich samorządzie zwracamy uwagę także na inną istotną kwestię, którą w opinii samorządu należy uregulować. Mowa o zmianie nazwy Izby. Jako samorząd obecny na arenie międzynarodowej chcielibyśmy móc promować dobre imię

ZMIANY W USTAWIE O BIEGŁYCH REWIDENTACH

Polski i profesjonalizm polskich biegłych rewidentów. Przy obecnej nazwie, w której brak informacji o kraju jest to niemożliwe. Proponujemy zmianę nazwy z „Krajowa Izba Biegłych Rewidentów” na „Polska Izba Biegłych Rewidentów” wzorem zagranicznych instytutów biegłych rewidentów. W procesie konsultacji żaden z jego uczestników nie zgłaszał zastrzeżeń do tej propozycji, a została ona wycofana z ostatniej wersji ustawy.

NIEZGODNOŚĆ TREŚCI OPINII Z BADANIA Z EUROPEJSKĄ DYREKTYWĄ I MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI BADANIA

W obecnym kształcie projektu ustawy zaproponowane sformułowanie treści opinii na temat badanego sprawozdania finansowego jest niezgodne z celem dyrektywy europejskiej oraz międzynarodowymi standardami badania, które mają niebawem powszechnie obowiązywać w Polsce.

Standardy te przewidują bowiem możliwość sformułowania końcowej opinii jedynie w jednej z dwóch poniższych opcji:

- sprawozdania finansowe przedstawiają rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach zgodnie z mającymi zastosowanie ramowymi założeniami sprawozdawczości finansowej lub
- sprawozdania finansowe przekazują rzetelny i jasny obraz zgodnie z mającymi zastosowanie ramowymi założeniami sprawozdawczości finansowej.

W art. 77 projektu określono sformułowanie opinii z badania w następującej konwencji:

- sprawozdanie finansowe rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy badanej jednostki zgodnie z mającymi zastosowanie ramowymi założeniami sprawozdawczości finansowej.

NIEMOŻLIWY DO ZREALIZOWANIA BARDZO KRÓTKI CZAS DOSTOSOWANIA KRAJOWEJ IZBY BIEGŁYCH REWIDENTÓW ORAZ FIRM AUDYTORSKICH DO NOWYCH WYMAGAŃ USTAWOWYCH

Z uwagi na rozległość zmian wprowadzanych nową ustawą zarówno organizacja firm audytorskich jak i organizacja rejestrów ewidencyjnych prowadzonych przez KIBR wymagać będzie zaangażowania znaczących środków osobowych, finansowych oraz organizacyjnych. Przewidziany trzymiesięczny okres dostosowania do przepisów nowej ustawy jest nierealny i niemożliwy do wykonania. W związku z tym zachowanie proponowanych trzech miesięcy spowoduje narażenie zdecydowanej większości firm audytorskich na kary administracyjne przewidziane wprowadzaną ustawą. Tak krótki okres będzie rażąco niesprawiedliwy i uciążliwy dla mniejszych firm audytorskich, które stanowią większość populacji tej grupy przedsiębiorstw. W związku z tym proponujemy wydłużenie okresu dostosowania do końca 2017 roku.

ZMIANY W USTAWIE O BIEGŁYCH REWIDENTACH

KONTROLEREM KOMISJI NADZORU AUDYTOWEGO POWINNA BYĆ OSOBA Z UPRAWNIENIAMI BIEGŁEGO REWIDENTA

Kontrola badań wiąże się z oceną osądów zawodowych biegłego rewidenta. Brak uprawnień oraz doświadczenia w roli kluczowego biegłego rewidenta stanowi ryzyko jakości w odniesieniu do tych ocen. Najważniejszą jednak kwestią jest ryzyko uznania wyników kontroli za nieskuteczne prawnie. Zgodnie z międzynarodowymi standardami badania, które zostały przyjęte w Polsce o prawidłowości przeprowadzenia badania może wypowiedzieć się w oparciu o dokumentację z badania jedynie inny doświadczony biegły rewident.

W razie jakichkolwiek pytań lub wątpliwości Pani Poseł/Pana Posła Krajowa Rada Biegłych Rewidentów pozostaje do Państwa dyspozycji.

Z poważaniem,

(-)

Krzysztof Burnos
Prezes Krajowej Rady Biegłych Rewidentów